UNESCO AGUS ESPERATO: 70 BLIAIN DE CHOMHOIBRIÚ AR CEARTA TEANGAAN DUINE

Látábhachtach a bheidhann an 10 Nollaig, 2024 do ghluaiseacht Esperanto, toisc go mbeidhsé mar chomóradh 70 bliainarrún Montevideo, an chéadaitheantasoifigiúil agus an t-aitheantasbashuntasaíar Esperanto ó UNESCO, Eagraíocht Oideachais, Eolaíoch agus Chultúrtha na Náisiún Aontaithe.

Ba é anrúnarglacadh leis ag comhdháilghinearálta UNESCO ibpríomhchathair Uraguai 1954, a mholdo stiúrthóirginearálta UNESCO leanúint leis an bhforbairt in úsáid Esperanto, agus d'admhaighsé go bhfuiléachtaíghluaiseacht Esperanto "ag freagairt do spriocanna agus idéil UNESCO".

Bhí an rún mar thoradharobairfhada, leanúnach a rinne Cumann Domhanda Esperanto(UEA) agus eagraíochtaí Esperanto eile a bhailigh agus a chuiriarratasisteachchuig na NáisiúinAontaitheibhfabhar Esperanto, sínithe ag beagnach 900,000 duine agus ionadaithe de bheagnach500 eagraíocht le níosmóná 15 milliún ball san iomlán.

D'éiligh an achainí, a cuireadhchuigna Náisiúin Aontaithei 1950, go ndéanfadh na Náisiúin Aontaithestaidéararfhadhbannateangaar fud an domhain agus rólféideartha Esperanto mar réiteachcóirorthu. Mar sin féin, níorphróiseáilnaNA an t-iarratas ach aistríodhchuig UNESCO é lenaphróiseáil.

Agus, cénáraibhsúil ag breathnóir Esperanto ag comhdháilghinearálta 1954, Ivo Lapenna, go n-éireoidh leis an ábhar, d'athraigh an scéalnuair a mholtoscaireachtMheicsiceo, faoianáil an churiláthaira d'eagraighspeisialtóiríáitiúla UEA, dréachtrún a mhol do na Ballstáitúsáidchuí Esperanto a spreagadh.

Tar éis go leorplé agus comhréitigh, glacadh leis an rúnardeireadh ag cruinniúginearáltanacomhdhálaginearálta an 10 Nollaig, 1954, tráthnónaDéhAoine. Téacsnáraibhchomhradacachleis angceann amoladh do na Ballstáit, ámh. Mar sin féin, buamór do ghluaiseacht Esperanto ab ea an rún, a fuairstádasoifigiúil agus comhairleachar an mbealachseoag UNESCO.

Ó shin ileith, tá an caidreamhidir UEA agus UNESCO ag forbairtigcónaí, agus arís agus aríseileléirigh UNESCO spéis agus measar Esperanto agus ar a rannchuidiúcultúrtha agus oideachais. An samplais tábhachtaísampla ab ea an chuairt a thug stiúrthóirginearálta UNESCO, Amadou-MakhtarM'Bow, ar angComhdháilDomhanda Esperanto iRéicivíci 1977. Níosdéanaí, i 1985, ghlac UNESCOan dararúnar Esperanto, arócáid chomóradhcéadbliain na teanga, a neartaigh an t-aitheantas a tugadh, agus a mholdo na Ballstáitcláirstaidéirfaoifhadhbanna agus Esperantoa thabhairtisteachiscoileanna agus ollscoileanna.

Deismhaith é an 70ú bliain de rún Montevideo chuncuimhneamhar stairagus brí an doiciméid sin, a léiríonncomhsprioc agus comh-idéal UNESCOagus Esperanto: síocháin a chothúsadomhantríchultúr, oideachas agus eolaíocht.

Sin an rud a cheiliúraimidan 10 Nollaig, 2024 i Montevideo saPhálásParlaiminteach, áit a raibh an ComhthionólGinearáltaarsiúli 1954.